

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας

Τάξεως για τα νομοσχέδια του επισυνημμένου παραρτήματος

Παρόντες:

Νίκος Τορναρίτης, πρόεδρος

Γιώργος Κουκουμάς

Φωτεινή Τσιρίδου

Πανίκος Λεωνίδου

Νίκος Γεωργίου

Σωτήρης Ιωάννου

Άριστος Δαμιανού

Κωστής Ευσταθίου

Ανδρέας Πασιουρτίδης

Χαράλαμπος Θεοπέμπτου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως μελέτησε τα νομοσχέδια του επισυνημμένου παραρτήματος σε επτά συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στο διάστημα μεταξύ της 29^{ης} Σεπτεμβρίου 2021 και της 16^{ης} Νοεμβρίου 2022. Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιόν της η Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, η Επίτροπος Νομοθεσίας, η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών, του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, του Υπουργείου Υγείας, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, η αρχιπρωτοκολλητής, εκπρόσωποι του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια, του Παγκύπριου Συνδέσμου Μονογονεϊκών Οικογενειών και Φίλων και του Κυπριακού Λόμπι Γυναικών. Οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας και το Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, παρ' όλο που κλήθηκαν, δεν εκπροσωπήθηκαν στις συνεδρίες της επιτροπής. Η Αστυνομία Κύπρου, παρ' όλο που κλήθηκε, δεν εκπροσωπήθηκε στις συνεδρίες της επιτροπής, ωστόσο ενημέρωσε με υπόμνημά της την επιτροπή ότι δεν έχει οποιεσδήποτε παρατηρήσεις επί των προνοιών των υπό

συζήτηση νομοσχεδίων. Η Επιτροπή Ισότητας των Φύλων, παρ' όλο που κλήθηκε, δεν παρευρέθηκε στις συνεδρίες της επιτροπής, ωστόσο υπέβαλε στην επιτροπή μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος σχετικό υπόμνημα με τις θέσεις της αναφορικά με τις πρόνοιες των υπό συζήτηση νομοσχεδίων.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης παρευρέθηκε επίσης το μέλος της επιτροπής κ. Χριστιάνα Ερωτοκρίτου.

Σκοπός όλων των νομοσχεδίων είναι ο εκσυγχρονισμός του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου που διέπει το Οικογενειακό Δίκαιο, με απώτερο στόχο την ενίσχυση και προστασία του θεσμού της οικογένειας.

Σημειώνεται ότι τα εν λόγω νομοσχέδια συζητήθηκαν εκτενώς κατά τις δύο προηγούμενες βουλευτικές περιόδους (I' και ΙΑ'), ωστόσο, επειδή δεν κατέστη δυνατή η ολοκλήρωση της μελέτης αυτών, η συνέχιση της εξέτασής τους μετατέθηκε στην παρούσα βουλευτική περίοδο, ώστε τα εν λόγω νομοσχέδια να μελετηθούν διεξοδικά από τη νέα Βουλή.

Ειδικότερα, η εξέταση των νομοσχεδίων άρχισε με την κατάθεση του νομοσχεδίου για τροποποίηση του άρθρου 111 του Συντάγματος κατά την Ι' Βουλευτική Περίοδο, όπου η επιτροπή υπό την τότε σύνθεσή της εξέτασε το υπό αναφορά νομοσχέδιο σε δύο συνεδρίες της, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις 30 Σεπτεμβρίου 2015 και την 21^η Οκτωβρίου 2015. Στο πλαίσιο της συζήτησης που διεξήχθη αναφορικά με το εν λόγω νομοσχέδιο η επιτροπή κάλεσε το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως να καταθέσει στη Βουλή όλα τα νομοσχέδια που έχουν ετοιμαστεί για τροποποίηση των επιμέρους νομοθεσιών που ρυθμίζουν το Οικογενειακό Δίκαιο, με σκοπό την ευρύτερη μεταρρύθμιση και εκσυγχρονισμό του Οικογενειακού Δικαίου. Ως εκ τούτου, η τότε επιτροπή αποφάσισε να μην προχωρήσει σε συζήτηση του νομοσχεδίου για την τροποποίηση του Συντάγματος, έως ότου κατατεθούν τα εν λόγω νομοσχέδια στη Βουλή,

ώστε να διεξαχθεί ενιαία συζήτηση όλων των προτεινόμενων τροποποιήσεων που αφορούν το Οικογενειακό Δίκαιο. Συναφώς, η συνέχιση της εξέτασης του εν λόγω νομοσχεδίου μετατέθηκε στην επόμενη επιτροπή, που συγκροτήθηκε με την έναρξη των εργασιών της ΙΑ΄ Βουλευτικής Περιόδου.

Στη βάση της πιο πάνω απόφασης της τότε επιτροπής, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κατέθεσε το έτος 2018 στη Βουλή πακέτο νομοσχεδίων, με σκοπό την ευρύτερη μεταρρύθμιση του Οικογενειακού Δικαίου, το οποίο περιλάμβανε νομοσχέδια για τροποποίηση του περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμου, του περί Απόπειρας Συνδιαλλαγής και Πνευματικής Λύσης του Γάμου Νόμου, του περί Γάμου Νόμου, του περί Διαθηκών και Διαδοχής Νόμου, του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμου και του περί Ρυθμίσεως των Περιουσιακών Σχέσεων των Συζύγων Νόμου, ώστε αυτά να συζητηθούν παράλληλα με το νομοσχέδιο για τροποποίηση του Συντάγματος.

Τα ως άνω αναφερόμενα νομοσχέδια εξετάσθηκαν από την επιτροπή της ΙΑ΄ Βουλευτικής Περιόδου σε έντεκα συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στο διάστημα μεταξύ της 31^{ης} Αυγούστου 2016 και 31^{ης} Μαρτίου 2021, ωστόσο, επειδή η επιτροπή δεν ολοκλήρωσε τη μελέτη αυτών πριν από τη λήξη της εν λόγω βουλευτικής περιόδου, αποφάσισε να μεταθέσει τη συνέχιση της εξέτασής τους στην επόμενη επιτροπή, η οποία συγκροτήθηκε με την έναρξη των εργασιών της τρέχουσας ΙΒ΄ Βουλευτικής Περιόδου.

Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της επιτροπής της απελθούσας βουλευτικής περιόδου κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιόν της επιτροπής ο πρώην Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κ. Ιωνάς Νικολάου, ο τέως πρόεδρος του Οικογενειακού Δικαστηρίου, η Επίτροπος Νομοθεσίας, η τέως Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η Επίτροπος Ισότητας των Φύλων, η αρχιπρωτοκολλητής, εκπρόσωποι του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, της Αστυνομίας Κύπρου, των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας του τότε Υπουργείου Εργασίας,

Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας, του Υπουργείου Εσωτερικών, του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, του Γραφείου της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια, του Παγκύπριου Συνδέσμου Διαζευγμένων Πατέρων (ΠΑ.ΣΥ.ΔΙ.Π.) και της Ομάδας Πρωτοβουλίας για την Προώθηση της Πατρότητας (Cyprus Fatherhood Initiative).

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της συζήτησης των υπό αναφορά νομοσχεδίων ενώπιον της επιτροπής της τρέχουσας βουλευτικής περιόδου η επιτροπή αποφάσισε όπως προχωρήσει στη μελέτη των νομοσχεδίων που περιλαμβάνονται στο επισυνημμένο παράρτημα, αφήνοντας τα νομοσχέδια περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων, περί Διαθηκών και Διαδοχής και περί Ρυθμίσεως των Περιουσιακών Σχέσεων των Συζύγων να τα μελετήσει σε μεταγενέστερο χρόνο, καθότι διαφάνηκε η ανάγκη όπως δοθεί περαιτέρω χρόνος διαβούλευσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως με τους εμπλεκόμενους φορείς.

Σκοπός του πρώτου νομοσχεδίου, ως αυτό αρχικά είχε κατατεθεί στη Βουλή, είναι η τροποποίηση του άρθρου 111 του Συντάγματος, ώστε η εκδίκαση των υποθέσεων διαζυγίου από τα οικογενειακά δικαστήρια να γίνεται υπό μονομελή σύνθεση αντί υπό τριμελή σύνθεση ως η ισχύουσα ρύθμιση.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που κατέθεσε το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, η προτεινόμενη ρύθμιση κρίνεται αναγκαία για σκοπούς εξοικονόμησης δικαστικού χρόνου και ταχύτερης απονομής της δικαιοσύνης.

Σκοπός του δεύτερου νομοσχεδίου είναι η τροποποίηση του περί Απόπειρας Συνδιαλλαγής και Πνευματικής Λύσης του Γάμου Νόμου, ώστε να αναθεωρηθούν

επιμέρους διατάξεις του που αφορούν στην απόπειρα συνδιαλλαγής και πνευματικής λύσης του γάμου.

Ειδικότερα, με το εν λόγω νομοσχέδιο, ως αυτό αρχικά κατατέθηκε στη Βουλή, προβλέπονται τα ακόλουθα:

1. Η αντικατάσταση της φράσης «φρενοβλάβεια του άλλου συζύγου», ο οποίος προβλέπεται ως ένας από τους επικαλούμενους λόγους για λύση του γάμου για τον οποίο δεν απαιτείται η παράδοση γνωστοποίησης στον επίσκοπο πριν από την καταχώριση της σχετικής αγωγής για λύση του εν λόγω γάμου, με τον όρο «ψυχική νόσος του άλλου συζύγου», η οποία θα πρέπει να πιστοποιείται από αρμόδιο κυβερνητικό γιατρό.
2. Η προσθήκη στους λόγους λύσης του γάμου για τους οποίους δεν απαιτείται να δοθεί γνωστοποίηση στον επίσκοπο πριν από την καταχώριση της αγωγής για λύση του γάμου του λόγου που αφορά στον κλονισμό των σχέσεων μεταξύ των συζύγων, που καθιστά αφόρητη την εξακολούθηση της έγγαμης σχέσης λόγω άσκησης βίας του ενός συζύγου έναντι του άλλου, εφόσον εκκρεμεί ποινική διαδικασία ή έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση από δικαστήριο που ασκεί ποινική δικαιοδοσία.
3. Η θέσπιση της δυνατότητας ηλεκτρονικής αποστολής της γνωστοποίησης στον επίσκοπο, για την απόδειξη της οποίας προβλέπεται η κατάθεση της ηλεκτρονικής απόδειξης της αποστολής αυτής στη γραμματεία του αρμόδιου οικογενειακού δικαστηρίου.
4. Η τροποποίηση της κοινοποίησης του αποτελέσματος της συνδιαλλαγής, ώστε σε περίπτωση αποτυχίας της συνδιαλλαγής ο επίσκοπος να δίνει στους συζύγους βεβαίωση η οποία να δεικνύει την πνευματική λύση του γάμου, ενώ σε περίπτωση μη πραγματοποίησης της συνδιαλλαγής να συντάσσει σχετικό πρακτικό στο οποίο να επεξηγεί τους λόγους για τους οποίους δεν πραγματοποιήθηκε η συνδιαλλαγή.

Σκοπός του τρίτου νομοσχεδίου είναι η τροποποίηση του περί Γάμου Νόμου, ώστε να ρυθμιστούν θέματα που σχετίζονται μεταξύ άλλων με την τέλεση γάμου και τους λόγους λύσης του γάμου.

Ειδικότερα, με το εν λόγω νομοσχέδιο, όπως αυτό αρχικά κατατέθηκε στη Βουλή, προβλέπονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Η δυνατότητα τέλεσης γάμου σε χώρο που επιλέγεται από τα πρόσωπα που προτίθεται να τελέσουν γάμο, ο οποίος εγκρίνεται από τον Λειτουργό Τέλεσης Γάμου.
2. Η κατάργηση του δικαιώματος καταχώρισης έφεσης, σε περίπτωση που ο διάδικος που έχει το εν λόγω δικαίωμα τέλεσε νέο γάμο πριν από την παρέλευση της προθεσμίας για καταχώριση της έφεσης.
3. Η μείωση του χρονικού διαστήματος που απαιτείται να βρίσκονται οι σύζυγοι σε διάσταση, ώστε να τεκμαίρεται αμάχητα ο κλονισμός των σχέσεων αυτών, από τα τέσσερα στα δύο έτη και συνακόλουθα η μείωση του χρονικού διαστήματος των επιτρεπτών μικρών διακοπών του προβλεπόμενου χρόνου διάστασης των συζύγων από τους έξι μήνες στους τέσσερις.
4. Η θέσπιση της δυνατότητας καταχώρισης αίτησης για συναινετική λύση γάμου.

Σκοπός του τέταρτου νομοσχεδίου είναι η τροποποίηση του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμου, ώστε να τροποποιηθεί η σύνθεση των οικογενειακών δικαστηρίων, καθώς και τα απαιτούμενα προσόντα, εξουσίες και καθήκοντα των δικαστών των οικογενειακών δικαστηρίων.

Ειδικότερα, στο εν λόγω νομοσχέδιο, όπως αυτό αρχικά κατατέθηκε στη Βουλή, προβλέπονται κυρίως τα ακόλουθα:

1. Η αλλαγή στη σύνθεση των οικογενειακών δικαστηρίων, ώστε αυτά να συγκροτούνται από έναν πρόεδρο και τέτοιο αριθμό δικαστών οικογενειακού δικαστηρίου, όπως ήθελε καθορίσει το Ανώτατο Δικαστήριο.
2. Ο καθορισμός των προσόντων που απαιτούνται για διορισμό του προέδρου και των δικαστών οικογενειακού δικαστηρίου να είναι ανάλογος με τα προσόντα τα οποία απαιτούνται για διορισμό στις θέσεις προέδρου και δικαστή επαρχιακού δικαστηρίου, αντίστοιχα, με επιπρόσθετο απαιτούμενο προσόν την ευρεία γνώση σε θέματα οικογενειακού δικαίου ή την αποδεδειγμένη εμπειρία στον χειρισμό δικαστικών υποθέσεων που εμπίπτουν στη δικαιοδοσία των οικογενειακών δικαστηρίων.
3. Η εξομοίωση της αντιμισθίας και των όρων υπηρεσίας των προέδρων των οικογενειακών δικαστηρίων, με την αντιμισθία και τους όρους υπηρεσίας των προέδρων των επαρχιακών δικαστηρίων.
4. Η διεύρυνση της καθ' ύλην αρμοδιότητας των οικογενειακών δικαστηρίων, ώστε αυτά να επιλαμβάνονται όλων των υποθέσεων που εγείρονται μεταξύ των ίδιων διαδίκων.
5. Η παροχή δυνατότητας στους δικαστές των οικογενειακών δικαστηρίων να ορίζουν κατόπιν αιτήματος ενός εκ των διαδίκων ή αυτεπαγγέλτως ψυχολόγο, παιδοψυχολόγο ή άλλο εξειδικευμένο επιστήμονα, για να αξιολογεί το συμφέρον του παιδιού και να υποβάλλει σχετική προς τούτο έκθεση στο δικαστήριο.
6. Η παροχή δυνατότητας στους δικαστές των οικογενειακών δικαστηρίων να διατάζουν αυτεπαγγέλτως την παροχή συμβουλευτικής ή ψυχολογικής στήριξης σε παιδί, χωρίς να απαιτείται η συγκατάθεση των γονέων αυτού, εφόσον αυτό κρίνεται πως ενεργεί προς το συμφέρον του παιδιού, καθώς και τη συνδρομή των

Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας και της Επιτροπής Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, όποτε το κρίνουν αναγκαίο.

7. Η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων των οικογενειακών δικαστηρίων με τέτοιο τρόπο, ώστε να επιλαμβάνονται όλων των υποθέσεων που αφορούν στη λύση θρησκευτικού γάμου που έχει ιερολογηθεί με τους θρησκευτικούς κανόνες θρησκευτικής ομάδας, υπό την προϋπόθεση ότι η λύση τέτοιου γάμου δεν εμπίπτει στη δικαιοδοσία των οικογενειακών δικαστηρίων των θρησκευτικών ομάδων, των υποθέσεων που αφορούν παιδιά που βρίσκονται σε σύγκρουση με τον νόμο και των υποθέσεων που ο σύζυγος και τέκνο βρίσκονται στο εξωτερικό και ο άλλος σύζυγος, ο οποίος διαμένει στην επαρχία για την οποία ιδρύθηκε το οικογενειακό δικαστήριο, επιθυμεί την τροποποίηση διατάγματος επικοινωνίας το οποίο εκδόθηκε από το εν λόγω δικαστήριο πριν από την αναχώρηση του συζύγου και του τέκνου.

Στο πλαίσιο της συζήτησης των νομοσχεδίων τόσο οι πρώην Υπουργοί Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως όσο και η νυν Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, τόνισαν την επιτακτική ανάγκη εκσυγχρονισμού του νομικού πλαισίου που διέπει το οικογενειακό δίκαιο, ώστε αυτό να συνάδει με τις σύγχρονες αντιλήψεις της κοινωνίας με κεντρικό γνώμονα την προστασία του υπέρτατου συμφέροντος των παιδιών.

Σημειώνεται ότι οι εκπρόσωποι των εμπλεκόμενων φορέων συμφώνησαν καταρχήν με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό αναφορά νομοσχεδίων, ωστόσο διατύπωσαν επιφυλάξεις και παρατηρήσεις σχετικά με επιμέρους πρόνοιες αυτών με υπομνήματά τους που υπέβαλαν στην επιτροπή τόσο της τρέχουσας βουλευτικής περιόδου όσο και της απελθούσας.

Ειδικότερα, τα ζητήματα που αποτέλεσαν αντικείμενο ιδιαίτερου προβληματισμού στην επιτροπή κατά το στάδιο μελέτης των υπό αναφορά νομοσχεδίων, ως αυτά αρχικά κατατέθηκαν στη Βουλή, συνοψίζονται κυρίως στα ακόλουθα:

Σε σχέση με το νομοσχέδιο για τροποποίηση του Συντάγματος, μέλη της επιτροπής υπέβαλαν τις ακόλουθες εισηγήσεις:

1. Διαγραφή της παραπομπής στον Καταστατικό Χάρτη της Εκκλησίας της Κύπρου σε σχέση με τους λόγους διαζυγίου με σκοπό τον πλήρη διαχωρισμό του κράτους από την εκκλησία.
2. Διαγραφή των λόγων διαζυγίου από τη συνταγματική διάταξη και καταγραφή αυτών στη σχετική νομοθεσία.
3. Διεύρυνση της δικαιοδοσίας των οικογενειακών δικαστηρίων, ώστε να επιλαμβάνονται οικογενειακών διαφορών που προκύπτουν μεταξύ πολιτών της Δημοκρατίας, ανεξαρτήτως εάν αυτοί ανήκουν στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία ή σε οποιαδήποτε θρησκευτική ομάδα ή άλλη θρησκεία ή άλλο δόγμα.

Σχετικά με το νομοσχέδιο για τροποποίηση του περί Απόπειρας Συνδιαλλαγής και Πνευματικής Λύσης του Γάμου Νόμου μέλη της επιτροπής εξέφρασαν τη διαφωνία τους σχετικά με τη διαδικασία της πνευματικής συνδιαλλαγής, υπογραμμίζοντας ότι η απαίτηση για γνωστοποίηση στον αρμόδιο επίσκοπο της λύσης του γάμου πριν από την καταχώριση αγωγής για λύση αυτού παραβιάζει το συνταγματικό δικαίωμα για ακώλυτη πρόσβαση των πολιτών στη δικαιοσύνη και ως εκ τούτου εισηγήθηκαν την κατάργηση της βασικής νομοθεσίας. Περαιτέρω, επιφυλάξεις εκφράστηκαν σχετικά με την αντικατάσταση του όρου «φρενοβλάβεια» με τον όρο «ψυχική νόσος», λόγω της σύγκρουσης που θα επέλθει μεταξύ των διατάξεων του υπό τροποποίηση νόμου και του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας, στον οποίο ο αντίστοιχος επικαλούμενος λόγος αναφέρεται σε «φρενοβλάβεια» και όχι σε «ψυχική νόσο».

Σχετικά με το νομοσχέδιο για τροποποίηση του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμου ηγέρθησαν ορισμένοι προβληματισμοί σε σχέση με τη δυνατότητα των Οικογενειακών Δικαστηρίων να ορίζουν με σχετικό διάταγμα ψυχολόγο, παιδοψυχολόγο

ή άλλο εξειδικευμένο επιστήμονα από τη δημόσια υπηρεσία και/ή ιδιώτη επιστήμονα κατόπιν κοινής εισήγησης των διαδίκων και σε περίπτωση διαφωνίας των διαδίκων το δικαστήριο να ορίζει τα εν λόγω πρόσωπα από κατάλογο επιστημόνων που τηρείται στο δικαστήριο, την αντιμισθία των οποίων θα κληθούν να καταβάλουν οι διάδικοι ή οποιοσδήποτε από αυτούς, με σκοπό να διακριβώσουν το συμφέρον του παιδιού και να υποβάλουν σχετική έκθεση αναφορικά με την κατάστασή του και εισηγήσεις σχετικές με την ενώπιον του δικαστηρίου διαδικασία. Ειδικότερα, μέλη της επιτροπής εξέφρασαν τη διαφωνία τους ως προς την πρόνοια που προβλέπει ότι τα έξοδα για ορισμό των εν λόγω προσώπων θα τα επωμίζονται οι γονείς και ως προς την πρόνοια που προβλέπει ότι το δικαστήριο θα επιλέγει τα πρόσωπα αυτά από κατάλογο επιστημόνων σε περίπτωση διαφωνίας των γονέων σε σχέση με τον ορισμό αυτών.

Κατόπιν εκτεταμένης συζήτησης επί των προνοιών των υπό αναφορά νομοσχεδίων το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, αφού έλαβε υπόψη τις εισηγήσεις και τις παρατηρήσεις που εκφράστηκαν από την επιτροπή και αφού προέβη σε περαιτέρω διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς, υπέβαλε στην επιτροπή, με επιστολή του, ημερομηνίας 3 Αυγούστου 2022, αναθεωρημένα κείμενα των εν λόγω νομοσχεδίων, στα οποία επήλθαν οι ακόλουθες τροποποιήσεις:

1. Σε σχέση με το νομοσχέδιο για τροποποίηση του Συντάγματος διαγράφηκε ο καθορισμός της σύνθεσης των οικογενειακών δικαστηρίων από τη συνταγματική διάταξη, ώστε ο καθορισμός αυτής να επαφίεται στον κοινό νομοθέτη, διευρύνθηκε το πεδίο των αρμοδιοτήτων τους, ώστε αυτά να εκδικάζουν οποιαδήποτε οικογενειακή διαφορά, ανεξαρτήτως εάν οι διάδικοι ανήκουν στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία ή σε θρησκευτική ομάδα, και περιορίστηκε η εφαρμογή των λόγων διαζυγίου που προβλέπονται στο Σύνταγμα στους γάμους που έχουν

ιερολογηθεί βάσει των θρησκευτικών κανόνων της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας.

2. Σε σχέση με το νομοσχέδιο για τροποποίηση του περί Απόπειρας Συνδιαλλαγής και Πνευματικής Λύσης του Γάμου Νόμου επεκτάθηκε το πεδίο εφαρμογής της βασικής νομοθεσίας, ώστε στις διατάξεις αυτής να προβλέπεται η διαδικασία απόπειρας συνδιαλλαγής και πνευματικής λύσης γάμου που έχει ιερολογηθεί σύμφωνα με τους θρησκευτικούς κανόνες θρησκευτικής ομάδας.
3. Σε σχέση με το νομοσχέδιο για τροποποίηση του περί Γάμου Νόμου προβλέπονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:
 - α. Αύξηση του ηλικιακού ορίου τέλεσης γάμου από τα δεκαέξι (16) στα δεκαοκτώ (18) έτη με στόχο τη συμμόρφωση της εθνικής νομοθεσίας με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα.
 - β. Πρόβλεψη ότι η συναίνεση ή η αναγνώριση ακυρώσιμου γάμου πρέπει να συντελείται ενώπιον δικαστηρίου.
 - γ. Διαφοροποίηση του χρόνου επέλευσης των αποτελεσμάτων ακύρωσης ή κήρυξης ακυρότητας ακυρώσιμου γάμου, αντίστοιχα, ώστε η ακύρωση να λειτουργεί εξ υπαρχής, όπως ισχύει στο ελληνικό και αγγλοσαξωνικό νομικό σύστημα.
 - δ. Απάλειψη του προαπαιτούμενου της έκδοσης δικαστικής απόφασης για αναγνώριση ανυπόστατου γάμου.
 - ε. Επέκταση του πεδίου εφαρμογής της βασικής νομοθεσίας, ώστε οι ρυθμίσεις που αφορούν στην ακύρωση και λύση γάμου να εφαρμόζονται σε όλους ανεξαιρέτως τους γάμους για τους οποίους έχουν δικαιοδοσία να επιληφθούν τα δικαστήρια της Δημοκρατίας.

στ. Αναδιατύπωση των λόγων διαζυγίου που προβλέπονται στη βασική νομοθεσία και προσθήκη του θεσμού του συναινετικού διαζυγίου.

4. Σε σχέση με το νομοσχέδιο για τροποποίηση του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμου προστέθηκε πρόνοια για την κατά τόπο αρμοδιότητα των οικογενειακών δικαστηρίων σε σχέση με περιουσιακές διαφορές σε περίπτωση που κανένας από τους διαδίκους δε διαμένει στη Δημοκρατία, διαγράφηκαν οι σχετικές διατάξεις της βασικής νομοθεσίας που καθορίζουν τους λόγους διαζυγίου, ώστε αυτοί να μεταφερθούν στις διατάξεις του περί Γάμου Νόμου και αναδιατυπώθηκαν οι πρόνοιες που προβλέπουν ότι ο ίδιος δικαστής επιλαμβάνεται όλων των εκκρεμοσών μεταξύ των ίδιων διαδίκων υποθέσεων για σκοπούς σαφήνειας των προτεινόμενων ρυθμίσεων.

Στο πλαίσιο της συζήτησης επί των αναθεωρημένων νομοσχεδίων οι ενδιαφερόμενοι φορείς υπέβαλαν στην επιτροπή γραπτά υπομνήματα με εισηγήσεις και/ή παρατηρήσεις επί των προνοιών αυτών, οι οποίες λήφθηκαν δεόντως υπόψη από την επιτροπή.

Παρ' όλα αυτά, την επιτροπή απασχόλησαν κυρίως οι παρατηρήσεις που εκφράστηκαν από την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η οποία εξέφρασε καταρχάς τη διαφωνία της για την προτεινόμενη ρύθμιση στο νομοσχέδιο για τροποποίηση του περί Γάμου Νόμου που προβλέπει την καταχώριση εκ συμφώνου απόφασης των γονέων για ζητήματα επιμέλειας τέκνων ή επικοινωνίας για την έκδοση συναινετικού διαζυγίου. Παράλληλα, η επίτροπος εισηγήθηκε όπως ο κλονισμός των σχέσεων μεταξύ των συζύγων, ο οποίος βάσει των προνοιών του νομοσχεδίου για τροποποίηση του περί Απόπειρας Συνδιαλλαγής και Πνευματικής Λύσης του Γάμου Νόμου προστίθεται ως νέος λόγος διαζυγίου για τον οποίο δε χρειάζεται να δοθεί προηγουμένως γνωστοποίηση στον αρμόδιο επίσκοπο, να μην περιορίζεται

αποκλειστικά στην άσκηση βίας ενός συζύγου έναντι του άλλου, αλλά να περιλαμβάνει και την άσκηση βίας εναντίον του τέκνου του ζεύγους και τη σεξουαλική κακοποίηση του άλλου συζύγου και/ή του τέκνου. Σχετικά με την εν λόγω πρόνοια η επίτροπος εξέφρασε πρόσθετα τη διαφωνία της αναφορικά με την απαίτηση για έκδοση σχετικής καταδικαστικής απόφασης εναντίον του συζύγου που ασκεί τη βία, λόγω του ότι η εκδίκαση τέτοιων αποφάσεων είναι χρονοβόρα, με αποτέλεσμα το παιδί να εκτίθεται σε κίνδυνο για μεγάλο χρονικό διάστημα και συναφώς εισηγήθηκε την τροποποίηση της εν λόγω πρόνοιας, ώστε να αρκεί η υποβολή μίας εκ πρώτης όψεως μαρτυρίας από λειτουργούς των αρμόδιων κρατικών υπηρεσιών. Καταληκτικά, η επίτροπος εισηγήθηκε τη διεύρυνση των εξουσιών των οικογενειακών δικαστηρίων, ώστε να δίδεται η διακριτική ευχέρεια στους δικαστές να διατάσσουν τις καθ' ύλην αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες να παρεμβαίνουν άμεσα προς αντιμετώπιση οποιουδήποτε περιστατικού θέτει σε κίνδυνο το συμφέρον του παιδιού και τη θεσμοθέτηση του δικαιώματος του παιδιού, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητα αυτού, να αιτείται προσωπικά τη συνδρομή ειδικού ψυχικής υγείας, χωρίς να απαιτείται η συγκατάθεση των γονέων του.

Ο εκπρόσωπος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου εισηγήθηκε μεταξύ άλλων την εξομοίωση των προέδρων των οικογενειακών δικαστηρίων με τους προέδρους των επαρχιακών δικαστηρίων σε σχέση με την αντιμισθία και τους όρους υπηρεσίας αυτών, ρύθμιση η οποία, ενώ προβλεπόταν στο νομοσχέδιο για τροποποίηση του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμου, ως αυτό είχε αρχικά κατατεθεί, αφαιρέθηκε στη συνέχεια από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, το οποίο επικαλέστηκε διαφωνία του Ανωτάτου Δικαστηρίου επί του εν λόγω θέματος. Πρόσθετα, ο ίδιος εκπρόσωπος εισηγήθηκε τη διαγραφή των λόγων διαζυγίου από τη σχετική συνταγματική διάταξη και τη μεταφορά αυτών στον σχετικό νόμο και τη διαγραφή της εξαίρεσης που προβλέπεται σε σχέση με την εφαρμογή των διατάξεων για την πνευματική συνδιαλλαγή

στην περίπτωση όπου ο επικαλούμενος λόγος λύσης του γάμου είναι η ψυχική νόσος του άλλου συζύγου, καθότι η εν λόγω εξαίρεση ενδεχομένως να συνιστά δυσμενή διάκριση κατά προσώπου που πάσχει από ψυχική ασθένεια.

Η εκπρόσωπος του Παγκύπριου Συνδέσμου Μονογονεϊκών Οικογενειών και Φίλων σε σχετικό υπόμνημα που κατέθεσε στην επιτροπή εισηγήθηκε μεταξύ άλλων την κατάργηση του νομικού πλαισίου σχετικά με την απόπειρα πνευματικής συνδιαλλαγής και την ομαδοποίηση όλων των αιτήσεων που υποβάλλονται στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας των οικογενειακών δικαστηρίων σε δύο αιτήσεις, όπου στη μία να συνοψίζονται θέματα που σχετίζονται με την επιμέλεια και τη διατροφή των τέκνων και στην άλλη θέματα που αφορούν το διαζύγιο και τις περιουσιακές σχέσεις των γονέων.

Υπό το φως των πιο πάνω εισηγήσεων και/ή παρατηρήσεων, η Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως προέβη σε περαιτέρω τροποποιήσεις των προνοιών των ήδη αναθεωρημένων κειμένων των υπό εξέταση νομοσχεδίων.

Αναφορικά με την τροποποίηση του Συντάγματος, η υπουργός προέβη σε διαγραφή των λόγων διαζυγίου που προβλέπονται στο άρθρο 111 του Συντάγματος, μεταξύ των οποίων είναι και οι λόγοι που προβλέπονται στον Καταστατικό Χάρτη της Εκκλησίας, ώστε οι λόγοι διαζυγίου να προβλέπονται μόνο στις διατάξεις του περί Γάμου Νόμου και να ισχύουν για όλους τους πολίτες της Δημοκρατίας, ανεξαρτήτως εάν αυτοί ανήκουν στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία ή όχι ή εάν έχουν τελέσει θρησκευτικό ή πολιτικό γάμο. Πρόσθετα, αναδιατύπωσε την παράγραφο (4) του άρθρου 111 του Συντάγματος, η οποία ρυθμίζει τις εφέσεις κατά αποφάσεων οικογενειακών δικαστηρίων, ώστε να συνάδει με τις ρυθμίσεις που προβλέπονται στην προσφάτως ψηφισθείσα νομοθεσία για τη μεταρρύθμιση της ανώτατης βαθμίδας της απονομής της δικαιοσύνης.

Σχετικά δε με το νομοσχέδιο για τροποποίηση του περί Απόπειρας Πνευματικής Συνδιαλλαγής και Πνευματικής Λύσης του Γάμου Νόμου η υπουργός ανέφερε στην

επιτροπή ότι λόγω των εκ διαμέτρου αντίθετων απόψεων που εκφράστηκαν σε σχέση με την κατάργηση ή μη της σχετικής νομοθεσίας αποφάσισε όπως διατηρηθεί μεν σε ισχύ η σχετική νομοθεσία, ωστόσο όπως δε μειωθεί η χρονική προθεσμία που απαιτείται να μεσολαβήσει μεταξύ της γνωστοποίησης της πρόθεσης για καταχώριση αγωγής διαζυγίου στον επίσκοπο και της καταχώρισης της αγωγής διαζυγίου από τους τρεις μήνες στις έξι εβδομάδες. Πρόσθετα, η υπουργός, υιοθετώντας τη σχετική εισήγηση του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, προέβη σε διαγραφή της εξαίρεσης που προβλέπεται σε σχέση με την εφαρμογή των διατάξεων για την πνευματική συνδιαλλαγή στην περίπτωση όπου ο επικαλούμενος λόγος λύσης του γάμου είναι η ψυχική νόσος του άλλου συζύγου, καθότι η εν λόγω εξαίρεση ενδεχομένως να συνιστά δυσμενή διάκριση κατά προσώπου που πάσχει από ψυχική ασθένεια. Καταληκτικά, υιοθετώντας τη σχετική εισήγηση της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η υπουργός τροποποίησε την πρόνοια του νομοσχεδίου που προβλέπει την εξαίρεση σε σχέση με την εφαρμογή των διατάξεων για την πνευματική συνδιαλλαγή, όταν ο επικαλούμενος λόγος λύσης του γάμου είναι ο ισχυρός κλονισμός των σχέσεων μεταξύ των συζύγων λόγω άσκησης βίας στην οικογένεια, ώστε να απαιτείται για την ενεργοποίηση της σχετικής πρόνοιας η κατάθεση βεβαίωσης από την Αστυνομία Κύπρου ή από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας ότι έχει υποβληθεί επίσημη καταγγελία για άσκηση βίας, αντί η έκδοση καταδικαστικής απόφασης ή η καταχώριση ποινικής υπόθεσης.

Πρόσθετα, σε ό,τι αφορά στο νομοσχέδιο για τροποποίηση του περί Γάμου Νόμου, η υπουργός προέβη στις αναγκαίες τροποποιήσεις των προνοιών αυτού, ώστε οι λόγοι διαζυγίου που προβλέπονται στην υπό τροποποίηση νομοθεσία να ισχύουν, ανεξαρτήτως εάν οι σύζυγοι ανήκουν στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία ή σε οποιαδήποτε θρησκευτική ομάδα και ανεξαρτήτως εάν έχει τελεστεί θρησκευτικός ή

πολιτικός γάμος. Σχετικά δε με την εισήγηση της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού για διαγραφή της πρόνοιας που προβλέπει ως προϋπόθεση έκδοσης δικαστικής απόφασης για συναινετική λύση του γάμου την υποχρέωση καταχώρισης στο δικαστήριο δικαστικής απόφασης που να ρυθμίζει ζητήματα επιμέλειας τέκνων ή επικοινωνίας των γονέων με τα τέκνα τους ή καταχώρισης αίτησης για έκδοση εκ συμφώνου απόφασης για τα εν λόγω ζητήματα η υπουργός εξέφρασε τη διαφωνία της, επισημαίνοντας ότι η πρόνοια αυτή αποτελεί κίνητρο για τους γονείς, ώστε να λύσουν τις διαφωνίες τους σε κλίμα συναίνεσης.

Καταληκτικά, σε σχέση με το νομοσχέδιο για τροποποίηση του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμου η υπουργός προέβη στις αναγκαίες τροποποιήσεις αυτού, ώστε να παρασχεθεί η δυνατότητα στα οικογενειακά δικαστήρια να διατάσσουν, κατόπιν σχετικού αιτήματος ενός διαδίκου ή αυτεπαγγέλτως σε περίπτωση που στη διαδικασία μετέχει ανήλικο πρόσωπο, όπως η ακροαματική διαδικασία ή μέρος αυτής διεξαχθεί κεκλεισμένων των θυρών. Πρόσθετα, παρασχέθηκε η δυνατότητα μέσω καταχώρισης μίας αίτησης που αφορά οικογενειακή διαφορά να ξεκινά η διαδικασία οποιασδήποτε άλλης οικογενειακής διαφοράς μεταξύ ίδιων διαδίκων και προστέθηκε η υποχρέωση επιμόρφωσης των δικαστών των οικογενειακών δικαστηρίων σε θέματα βίας.

Σημειώνεται ότι σχετικά με την εισήγηση του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου για εξομοίωση της αντιμισθίας και των όρων υπηρεσίας των προέδρων των οικογενειακών δικαστηρίων με τους προέδρους των επαρχιακών δικαστηρίων η υπουργός ενημέρωσε την επιτροπή σχετικά με τη διαφωνία του Ανωτάτου Δικαστηρίου επί του θέματος. Πρόσθετα, σε σχέση με την εισήγηση της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού για καθορισμό της διαδικασίας προσδιορισμού του συμφέροντος του παιδιού η υπουργός ανέφερε ότι το εν λόγω ζήτημα θα εξετασθεί στο πλαίσιο της συζήτησης του νομοσχεδίου που τροποποιεί τον περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμο, το οποίο

περιλαμβάνεται στα νομοσχέδια που, ως αναφέρθηκε πιο πάνω, η υπουργός θα προβεί σε περαιτέρω διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς, ώστε ακολούθως να καταθέσει το συντομότερο δυνατόν στην επιτροπή αναθεωρημένα κείμενα αυτών.

Στο πλαίσιο της συζήτησης των πιο πάνω επιπρόσθετων τροποποιήσεων ενώπιον της επιτροπής ο εκπρόσωπος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου εισηγήθηκε την περαιτέρω τροποποίηση του άρθρου 111 του Συντάγματος, ώστε, αντί της ρητής αναφοράς σε οικογενειακά δικαστήρια σε σχέση με την εκδίκαση των υποθέσεων που ορίζονται στις διατάξεις αυτού, να γίνεται αναφορά σε δικαστήρια «ως ο νόμος ορίζει», ώστε, σε περίπτωση που προωθηθεί σχετικό νομοσχέδιο για μεταρρύθμιση των επαρχιακών δικαστηρίων και ενσωμάτωση των οικογενειακών δικαστηρίων σε αυτά, να μη χρειάζεται περαιτέρω τροποποίηση της εν λόγω διάταξης του Συντάγματος. Επ' αυτού του σημείου η υπουργός εξέφρασε τη διαφωνία της, αναφέροντας ότι η εν λόγω μεταρρύθμιση βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο συζητήσεων, επομένως μία τέτοια τροποποίηση ενδέχεται να θεωρηθεί ότι προκαταλαμβάνει την όλη συζήτηση.

Πρόσθετα, ο ίδιος εκπρόσωπος εξέφρασε εκ νέου τη διαφωνία του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου ως προς τη μη εξομοίωση της αντιμισθίας και των όρων υπηρεσίας των προέδρων των οικογενειακών δικαστηρίων με τους προέδρους των επαρχιακών δικαστηρίων και εισηγήθηκε πρόσθετα τη δυνατότητα εκκίνησης όλων των διαδικασιών οικογενειακών υποθέσεων με την καταχώριση μίας αίτησης. Καταληκτικά, ο ίδιος, υπογραμμίζοντας τα διαδικαστικά προβλήματα που εντοπίζονται σε σχέση με τη διαδικασία παρακοής διαταγμάτων, εισηγήθηκε την προσθήκη σχετικής πρόνοιας στο νομοσχέδιο, ώστε να ορίζεται ως μέγιστος χρόνος της εκδίκασης των εν λόγω υποθέσεων οι δύο μήνες.

Ακολούθως, στο πλαίσιο της κατ' άρθρον συζήτησης των νομοσχεδίων, μέλη της επιτροπής εξέφρασαν επιφυλάξεις και/ή παρατηρήσεις σε σχέση με πρόνοιες αυτών.

Συγκεκριμένα, σχετικά με το νομοσχέδιο για τροποποίηση του περί Απόπειρας Συνδιαλλαγής και Πνευματικής Λύσης του Γάμου Νόμου μέλη της επιτροπής τόνισαν εκ νέου την καταρχήν διαφωνία τους με την ύπαρξη του θεσμού της πνευματικής συνδιαλλαγής, υπογραμμίζοντας την παραβίαση του συνταγματικού δικαιώματος της πρόσβασης στη δικαιοσύνη.

Αναφορικά με το νομοσχέδιο για τροποποίηση του περί Γάμου Νόμου, εκφράστηκαν επιφυλάξεις σχετικά με την πρόνοια που προβλέπει ότι, σε περίπτωση σύναψης γάμου στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της έκδοσης απόφασης για λύση ή ακύρωση προϋπάρχοντος γάμου και της παρέλευσης της προθεσμίας που προβλέπεται για καταχώριση έφεσης εναντίον της εν λόγω απόφασης, ο νέος γάμος που τελείται παύει να θεωρείται άκυρος, εφόσον παρήλθε άπρακτη η εν λόγω προθεσμία για άσκηση έφεσης λόγω της νομικής αβεβαιότητας που δημιουργείται με την εν λόγω ρύθμιση. Η υπουργός, κατόπιν διαβούλευσης με τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, αποφάσισε τη διαγραφή της εν λόγω πρόνοιας για σκοπούς διασφάλισης της ασφάλειας δικαίου.

Πρόσθετα, ο εκπρόσωπος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου εξέφρασε επιφυλάξεις σχετικά με την πρόνοια που προβλέπει ότι η συναίνεση των συζύγων για έκδοση συναινετικού διαζυγίου δηλώνεται ενώπιον του δικαστηρίου σε συνεδρία του που ορίζεται τρεις μήνες μετά την καταχώριση της σχετικής αίτησης, καθότι η καθυστέρηση του ορισμού της συνεδρίας ενδεχομένως να αποθαρρύνει τους πολίτες να επιλέξουν την έκδοση συναινετικού διαζυγίου. Επ' αυτού του σημείου η υπουργός σημείωσε ότι σκοπός της εν λόγω ρύθμισης είναι να δοθεί χρόνος στους συζύγους, ώστε να επανεξετάσουν την πρόθεσή τους για λύση του γάμου, ωστόσο ανέφερε ότι δεν έχει έντονη θέση επί του θέματος και ως εκ τούτου προέβη σε διαγραφή της εν λόγω πρόνοιας.

Σημειώνεται ότι ο Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου με επιστολή του, ημερομηνίας 31^{ης} Οκτωβρίου 2022, απαντώντας σε σχετικό ερώτημα που απηύθυνε η

επιτροπή με επιστολή της, ημερομηνίας 27 Οκτωβρίου 2022, εξέφρασε τη διαφωνία του Ανωτάτου Δικαστηρίου με την εξομοίωση της αντιμισθίας και των όρων υπηρεσίας των προέδρων των οικογενειακών δικαστηρίων με την αντιμισθία και τους όρους υπηρεσίας των προέδρων των επαρχιακών δικαστηρίων λόγω των διαφορετικών καθηκόντων και ευθυνών των δύο δικαιοδοσιών. Ωστόσο, ανέφερε ότι το Ανώτατο Δικαστήριο αντικρίζει θετικά τη μισθοδοτική αναβάθμιση των προέδρων όλων των ειδικών δικαιοδοσιών, ωστόσο ως ορθό μέτρο μισθοδοσίας εισηγείται ενδιάμεση μισθολογική κλίμακα μεταξύ Ανωτέρου Επαρχιακού Δικαστή και Προέδρου Επαρχιακού Δικαστηρίου.

Σημειώνεται περαιτέρω ότι η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας επισήμανε στην επιτροπή ότι ενδεχόμενη απόφαση για εξομοίωση της μισθολογικής κλίμακας των προέδρων των οικογενειακών δικαστηρίων με τους προέδρους των επαρχιακών δικαστηρίων εγείρει έντονους συνταγματικούς προβληματισμούς που άπτονται της παραβίασης της αρχής της διάκρισης των εξουσιών και της αύξησης του προϋπολογισμού του κράτους, δεδομένης της διαφωνίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και του Ανωτάτου Δικαστηρίου ως προς αυτήν.

Πρόσθετα, στο πλαίσιο της κατ' άρθρον συζήτησης επί των προνοιών του εν λόγω νομοσχεδίου, λόγω του ότι μέλη της επιτροπής εισηγήθηκαν τη συνένωση σε ενιαία αίτηση όλων των αιτήσεων που καταχωρίζονται ενώπιον των οικογενειακών δικαστηρίων μεταξύ των ίδιων διαδίκων, αποφασίστηκε να σταλθεί επιστολή στο Ανώτατο Δικαστήριο, ώστε να τοποθετηθεί επί του θέματος. Ωστόσο, παρ' όλο που το Ανώτατο Δικαστήριο με απάντησή του την 31^η Οκτωβρίου 2022 πληροφόρησε την επιτροπή ότι το ζήτημα θα εξετασθεί από αυτό και θα τοποθετηθεί στη συνέχεια, δεν υπήρξε οποιαδήποτε περαιτέρω ενημέρωση επί του θέματος και ως εκ τούτου η επιτροπή δεν προέβη σε οποιαδήποτε τροποποίηση της εν λόγω πρόνοιας.

Ακολούθως, μέλη της επιτροπής εξέφρασαν επιφυλάξεις σχετικά με την πρόνοια του νομοσχεδίου που προβλέπει τη δυνατότητα του δικαστηρίου να διατάσσει όπως η ακροαματική διαδικασία ή μέρος αυτής διεξάγεται κεκλεισμένων θυρών, όταν στη διαδικασία συμμετέχει παιδί, λόγω της αοριστίας της εν λόγω πρόνοιας. Επιφυλάξεις εξέφρασαν και ως προς την πρόνοια του νομοσχεδίου που προβλέπει ότι εκκρεμούσες διαδικασίες κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του υπό τροποποίηση νόμου των οποίων η ακροαματική διαδικασία έχει αρχίσει συνεχίζονται και ολοκληρώνονται ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμούν, υπογραμμίζοντας την ανάγκη περαιτέρω διασαφήνισης του σταδίου της ακροαματικής διαδικασίας που πρέπει να έχει αρχίσει για σκοπούς εφαρμογής της εν λόγω μεταβατικής διάταξης.

Στη βάση των πιο πάνω παρατηρήσεων η υπουργός προέβη σε τροποποίηση των ως άνω αναφερόμενων προνοιών, ώστε να διευκρινίζεται αφενός ότι η δυνατότητα δικαστηρίου να διατάσσει αυτεπάγγελτα όπως η ακροαματική διαδικασία ή μέρος αυτής διεξάγεται κεκλεισμένων θυρών θα υφίσταται, όταν στη διαδικασία συμμετέχει παιδί ως μάρτυρας, και αφετέρου ότι οι εκκρεμούσες διαδικασίες κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του υπό τροποποίηση νόμου οι οποίες συνεχίζονται και ολοκληρώνονται ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμούν θα θεωρούνται αυτές στις οποίες η ακροαματική διαδικασία έχει αρχίσει με την κατάθεση μαρτύρων.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, υιοθέτησε τα κείμενα των νομοσχεδίων ως αυτά αναθεωρήθηκαν σύμφωνα με τα πιο πάνω και, αφού προέβη στις απαραίτητες νομοτεχνικές βελτιώσεις επί των προνοιών τους, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί αυτών κατά τη συζήτησή τους στην ολομέλεια του σώματος.

Σημειώνεται ότι, σε περίπτωση ψήφισης του νομοσχεδίου για τροποποίηση του Συντάγματος σε νόμο, θα τροποποιηθεί ο τίτλος του, ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί της Δέκατης Όγδης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος του 2022».

30 Νοεμβρίου 2022

Αρ. Φακ.: 23.01.056.146-2015, 23.01.059.037-2018
23.01.059.038-2018, 23.01.059.040-2018

ΑΦ, ΧΑ/ΜV

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Ο περί της Δωδέκατης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος του 2015.
2. Ο περί Απόπειρας Συνδιαλλαγής και Πνευματικής Λύσης του Γάμου (Τροποποιητικός) Νόμος του 2018.
3. Ο περί Γάμου (Τροποποιητικός) Νόμος του 2018.
4. Ο περί Οικογενειακών Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2018.